



ՄԱՐԻԱՐԻԵՐԹ

Մասին լրագիրն 5 անգամ կը հրատարակուի շաբաթը. 4 օրը քերթեր եւ յ Շաբաթ քերթեր :
Հարկւան զիմ. Ս. Պետրոս 1860
Գաւառացի ,, 10 Միս
Վեցամսն զիմ. Գ. Պետրոս ,, 90 Ղրկ
Գաւառացի ,, 5 Միս
Եւ քանիցի քանից զիմ
արարողի քերթեր 60 ֆր
20

Դուք գտած լրագրաց համար ծախքը քանիցի քանից զիմ :
Մանուցման տողը մեկ անգամի համար :
3 զլ. երկու անգամի համար 2 զլ.
Լրագրաց վերաբերեալ համար կամ որ
եւ երկու քանից զիմ քանից զիմ :
Սին պիտի ուղարկուի. եւ համար ծախքը
քանից զիմ քանից զիմ :

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ՍՈՍՏԱՆԻՆՈՒԳՈՒՆ 8 ՅՈՒՆԻՍ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Վաղղիւյ դործերը ստուգապէս կարեւոր եւ նոր դարձած մը կառնուն : Այսպիսի տեսնելով որ հասարակաց կարծիքը լրջաբար աղաատական դրուածին մը կը պահանջէ, որոշեց ազգային կամաց հնազանդել : Վաղղիւյ խորհրդարանին մէջ երկրորդ կայսրութեան հաստատութեան ի վեր նշմանը չտեսնուած դէպք մը տեղի ունեցաւ : Աւեազդին մասէն, նոյն իսկ տէրութեան ընտրել տուած երեսփոխաններէն 115 ստորագրութեամբ առաջարկուեցին մը ներկայացուցին, որով կը խնդրէին հարցնել կառավարութեան թէ ի՞նչ կարծիք ունի ազգին իր դործերուն անօրէնութեան մէջ աւելի ընդարձակ բաժին մ'ունենալու, պատասխանատու պաշտօնէսութեան մը հաստատելու, եւ Օրենսդիր ժողովին իր գործողութիւնը եւ կառավարութեան հետ հաղորդակցութիւններն ինքնին կանոնաւորելու իրաւունք տալու պիտոյից վրայ : Այս կարեւոր հարցման ծանուցուելուն վրայ կայսրն իր սովորական դժուրութեամբ հասկեցաւ որ ժամ է իր ստորագրելու մէկ մասը թողուլ : Այն Վրէլի արտաքին պաշտօնէից խորհուրդներ ըլլալով պէտք եղած որոշումներն անմիջապէս արուեստան, եւ երկուշաբթի օրը Ա. Պետե Օրենսդիր ժողովի մէջ կայսրն կողմանէ պատգամախոսութեան մը կարգաց, որով կը ծանուցուէր թէ ծերակոյսն արտաքին կարգի, գումարման մը պիտի հրահրուի, հետեւեալ արտաքինութեան օրէնքի փոխարկելու համար : Խորհրդարանն իրաւունք պիտի ունենայ իր ներքին կանոնները դնելու եւ իր գլխաւն ընտրելու : Օրենսդիր փոխութեաններ ներկայացնելու եւ զանազ. քննելու եւ զանախ աւելի պարզ կերպի մը պիտի ձեռնուի : Այլու միջ հաշուեցողք փոխանակ հանրապէս քուէի դրուելու, գլուխ առ գլուխ քուէի պիտի գրուի : Այսպիսիքները միանգամայն երեսփոխան ալ պիտի կրնան ըլլալ : Ազգակի հարցման իրաւունք պիտի արուի : Այսպիսի բարեկարգութեանց ամենէն կարեւորին՝ պաշտօնէից պատասխանատուութեան վրայ խօսք չընելու, բայց այնպէս կը համարի թէ ըրած զիջումներն այս կէտն ալ իրօք կը պարտականին : Երբ հետ մէկտեղ հարկ ըլլալով որ երեսփոխաններէն մէկ քունին ալ պաշտօնէսութեան ընդունուին, պէտք եղաւ որ պաշտօնէսները հրաժարական տան : Երբ պաշտօնէսութեան որոշմէ կազմուիլը այսօր վաղը հրամանագիր մ'ալ հրատարակեց, որով ծերակոյսը կը հրահրէ օգոստոս 2 ին արտաքին կարգի նիստ մ'ընելով առաջարկեալ միջոցներուն վրայ խորհելու համար : Միանգամայն Օրեն-

նադիր ժողովն ալ առժամանակեայ կերպիւ կը գոցէ, առանց կրկին գումարման ժամանակը ծանուցանելու : Այս գոցումը խիստ անպատեհ կը թուէր, եւ զարմանալի է որ գոցեն Օրենսդիր ժողովը իրաւունք ընդարձակումն անոր գոցմամբ հակոցնել կրարուի իրեն : Աստի Պ. Ժ. Բ. Պետրոս ազգու կերպիւ բողբոքեց այս գոցման դէմ, նախագահին զանգաւն յաղորդեցաւ թէ պէտք անոր ձայնը կարել, բայց կերպիւ որ մեծագոյն մասն ալ անոր համակարծիք էր, ըստ որում երեսփոխանը խորին լուսութեամբ մը խորհրդարանէն դուրս ելան : Այն պաշտօնական իշխ լրագիրը կը ծանուցանէ թէ կայսրն հետեւեալ դիտարկութիւնները դրած է իր անտրակին մէջ իր անձնական գիտակցութեան համար : « Զուտվար 19 ին մեծ սխալ մը գործեցի : Առանց երեսփոխանաց մեծագոյն մասին հետ կանխաւ համաձայնելու շարժելով, իմ զգացմանց նկատմամբ կատկածի մէջ դրել զայն : Որքան իմ ջանքերս պիտի ուղղուին անոր վստահութիւնը դարձեալ վստակելու : » « Ի՞նչու արտաքինացի գտնուի, կը յարէ նոյն թերթին, ասկէ առաջ գտնուող արքունեաց մէջ վեհապետին առաջնային երեսփոխանութիւնն ունեցած անհաճութեան աւելի բարձր ազգացող մը : » « Այնքան այս դիտարկութիւնը մինչեւ ի՞նչ աստիճան ստոր պիտի ելնէ, եւ կայսրն նոր զիջումներն, որք տարի մ'առաջ անկարելի կը թուէին, մինչեւ ի՞նչ աստիճան դո՛ս պիտի ընեն զՎաղղիւ : »

Գրանքը - Այլե՛ք քան զժողովրդութիւնը լուծուեցաւ եւ երկու կողմէն որոշմանագիր կը ստորագրուէցաւ, որով ինչ իբր կը վերջանայ : Այս գործին այսպէս ընթացան ինչ զիս ալ նպատակը, « Գրուէի արքունեաց հաշտարար խորաններ », եւ Վաղղիւյ դիտմանց վրայ ապահովութիւններ ստուլ : Այլե՛ք քան զպաշտօնէսները որք հրաժարական տալու վրայ էին, ալ իրենց պաշտօնը ձգել հարկ չհամարեցան :

Մայրաքաղաքի Ռուսական դեսպան Իկնաթիէֆ զօրադրուին ինչ որոշուեցաւ իր թիւը, Օտեւա իրեն արուած կոչումը մը մէջ խօսած ծառն արդէն մեր ընթերցողաց ծանօթ է : Իկնաթիէֆ զօրադրուին յայտարարութիւն կընէր թէ վերանորոգեալ Ռուսիա աշխարհակալութեան չլիովալքի, այլ բոլոր աշխարհի հետ հաշտ ապրել կուզէ : Փորիցի Օրենիմ - Աստիճալ լրագիրը որ միշտ Ռուսիոյ դէմ թշնամական լեզուով նշանաւոր եղած է, մեծ համակերպութեամբ կընդունի Իկնաթիէֆ զօրադրուին այն խօսքերը, զորս « արդար փետմ » կընէր : « Ի՞նչ գաղափարացաւ իր թիւն » կ'ըստան : « Ռուսիա մեծ պաշտօն մ'ունի կատարելիք, կը

յորէ Օրենիմ - Աստիճալ, քաղաքակրթութեան ջահակիրը պիտի ըլլայ Միւսի մէկ մասին մէջ : Այն կողմերն իր ի կատար հասցնելու աշխատած գործը դերագոյն է : Այն անկողնաբար ծախահարեցին, երբ որ Ռուսիա դեսպան եղեալ վրայ տիրելով, զոր Չինաստան չէր կրնար օգտակար կերպիւ դործածել, այն ատեն մեկուսի մնացած իկնաթիւյ կենսական երակ մը տուաւ : Այսպիսի որ ծաղկեալ երկիր մը եւ օր մը թերեւս մեծ պետութիւն մ'ըլլալու սահմանուած է : Այնպէս ծանցանք նաեւ այն բարձր ծառայութիւնները զորս Ռուսիա մատուցեց քաղաքակրթութեան երբ որ թաճէնտի, թաճէնտի, եւ Այր - Տարիայի ընդարձակ գետեղբայր վրայ տիրեց : » « Այս (Օրենիմ) - Աստիճալ թէ եւ Միւսի խորհրդուն մէջ Ռուսիոյ յառաջանալուն կը ծախահարէ, իրեն միջ մէջ անոր քայլ մ'անդամ առաջ երթալուն դէմ կը բողբոքէ, եւ ինչպիսիք թաճաւորութեան վերահաստատութիւնը կը խնդրէ : Իսկ Ռուսիոյ աշխարհական աշխարհակալութիւններն ալ նշկատանի տիրող ինչ զիս ալ մոմտուր կը պատահուէ, մոմտուր մը, որ խորհրդարանին մէջ վիճարանութեան մը պատահաւորաւ, եւ Ա. Վեհապետ վերջացուց Ռուսիոյ դիտարկութեանց վրայ ապահովութիւններ տալով :

Ա. Ապա այս օրերս կարգ մը յայտարարութիւններ ըրաւ : Այս նախկին մը գրեց Ս. Իկնաթիւս աստուածաբանութեան ճեմարանին որ իրեն ուղերձ մը մատուցած էր իր քահանայ ձեռնադրութեան համար : Երկրորդ իր քահանայապետութեան ըստնեքսման տարեգարձը չնորհաւորելու համար կարգիւնալը ժողովին կողմանէ խօսուած ճառին պատասխանեց : Երրորդ կարգիւնալը գաղանի խորհրդին մէջ ճառ մը խօսեցաւ, զոր հեռագիրը ծանուցած էր : Երբ այս յայտարարութիւնները լուսուող արքունեաց արդէն յայտնի եղած կարծիքները կը պարունակեն : Այսպիսի եկեղեցին Վրացի զանապաւն երկիրներուն մէջ կը հարածուի եղեր, Իտալիա, Եւստրիա, Սլուսիա, Ալպանիա, կարգ ըստ կարգէ պապական մեղադրանքը կընդունին, մինչեւ իսկ չուղարկաւ ալ « Զոմէտ » կանեկեղեցի : Այն ժամը եւ վստակը հասցնէ եղեր, խորհի տղաւորութեան սկիզբները հրատարակուին համար : Ըստ Ս. աստիճանի մէջ տիրող սկզբնային չուղարկուին եկեղեցին հալածուած կըլլայ երբ որ իր այնպիսի ժամանակ գործադրած ազգեցումներն կը զըրկուի, եւ ժողովուրդներն ու տէրութիւններն ալ իր խօսքով չեն շարժիր : Ըստ նոյն սկզբնային համակարգի կողմը պէտք է որ ամեն տեղ օրէնքն վեր գրուի, իր ազգային պէս ա-

նոց դէմ դարձնու ազատ ըլլայ : Ապա զատ ուրիշ վեհապետ եւ հրաւորման առաջ հրահանգներէն զատ ուրիշ օրենսդիր չճանչէ :

Առաջինայ ընդհանուր ժողովին պատրաստութիւններն « Զոմէտ » մէջ մեծ փութով առաջ կը տարուին : Վաղղիւյ դեսպանին Վեժմէլի կարգիւնալին հարցուցեր է թէ կաթոլիկ տէրութեանց ներկայացուցիչներն ինչ կերպով պիտի ընդունուին անորապէս ժողովին մէջ : Եւ թէ անոր ծրագիրն ի՞նչ պիտի ըլլայ : Առաջին կէտին վրայ պատասխան տուեր է թէ կաթոլիկ տէրութեանց դեսպանները նոյն կերպիւ պիտի ընդունուին ընդհանուր ժողովին մէջ, ինչպէս որ Ապա ինք քով : Հետեւաբար իւրաքանչիւր կաթոլիկ տէրութիւն ընդհանուր ժողովին քով դեսպան մը պիտի կրնայ կարգել, որ իր տէրութեան առաջարկութիւնները դեսպանական եղանակաւ ժողովին պիտի ներկայացնէ, եւ ժողովն ալ զայն ձեռնհաս բաժնին պիտի յանձնէ, որոյ տեղեկագիրն վրայ պիտի հիմնէ իր պատասխանը : Երկրայ ժողովն ալ Տրեքեան ժողովին պէս երեք տեսակ նիստ պիտի ունենայ : Հրապարակային, կէս հրապարակային եւ գաղտնի : Առաջին երկու տեսակ նիստերուն մէջ կաթոլիկ դեսպանները պիտի կրնան ներկայ գտնուիլ եւ իրենց տէրութեանց առաջարկութիւնները ներկայացնել : Վաղղիւ նիստերուն մէջ միայն եւ պիտի ունենան ներկայ պիտի ըլլան : Իսկ ժողովին ծրագրին դառով, Վեժմէլի կարգիւնալը պատասխանելու է թէ « Այս անգամ առաջին չգիտեր ի՞նչ ինչ իրենքու վրայ պիտի խորհուի : Զանձանալով մը կարգուած է, բայց պաշտօնը ծրագիր խնդարելի է եղեր, այլ ընդհանրական ժողովին մէջ վիճարանութեան դրուելը խնդիրները պարզել : Իսկ ծրագիրը ժողովը դու մարտէն ետեւ ինչ պիտի խոսք ըստ : Այս կերպի որ այս պատասխանը վարպետ փախուստ մ'է, քանզի չգիտեալ թէ ինչ իրենքը պարզող յանձնաժողովին տեղեկագիրը ծրագրէ ի՞նչ տարբերութիւն կընայ ունենալ : Այն ինչ իրենքը գուշակելն ալ գաղաւթին չէ, պապական արքունեաց 1865ին հրատարակած մարտութեանց ցանկը կեցած է տակաւին, եւ կրնայ « Զոմէտ » արքունեային ծրագրի լուսն ծրագրին վրայ պիտի դառնան, որոյմէ ընդհանուր մարդկութեան եւ քաղաքակրթութեան ոչ ալ ընդհանուր քրիստոնէութեան բարեք մը յայտարարելու « Եւստրիա » պիտի ծախք, այնպիսի աշխատութիւն, այնպիսի ազգային խորին ալ ի ըստ վստահումով

բար Տեղապահը փոխանորդաբար պիտի կենար. ուստի այս մասին ալ բընուա կանխածի պատճառ մը չկայ:

Ինչդրեւոյ որ այս կէտերը մանրամասնաբար բացատրէք առ որս որ անկէ, որպէս զի տարածայնութիւնները վերան, մնամ եւ այլն:

1286 ընդիւլ էվիէ 27
1869 յունիս 25

Խառն ժողովոյ առ Բ. Գլուսն մատուցած առաջին թարգմանութիւնը:

այոց ազգիւ հոգեւոր գլուխներուն նկատմամբ թէ չլինի մէջ բռնութեամբ կանոններ հաստատուելու անհաւանութիւն տալու համար Չեր Բարձրութեան շնորհած նամակը ազգիւ հոգեւոր գլուխները պարտաւորութիւնը ազգայնոցս ամեն անհաւանութիւն արտից ուրախութեան նոր առիթ մ'եղաւ: Ինչպէս որ Չեր Բարձրութիւնը յայտարարութիւն կընէ, իսկզբանէ անտի կայսերական կառավարութեան շնորհած արտօնութեանց փոխարին մտքէ անցունելն անգամ սխալմանը մ'է, սխալմանը մը, որ կայսերական իշխանային մտնելու առիթիւ: Եւ այոց Պատրիարքին խկուպէս ներկայ չգտնուելուն պատճառաւ Տեղապահին եւ ձգուելին ծագած է: Իսկ Չեր Բարձրութեան նամակին հասկցուելով թէ ընդհանուր կանոն բռնութեամբ է որ հոգեւոր գլուխներու պաշտօնական արարողութիւնաց մէջ ունենալիք տեղերուն նկատմամբ եղած սովորութիւնը պատրիարքական տեղապահներու համար գործադրելի չըլլայ, եւ թէ կայսերական կառավարութեան շնորհած արտօնութեանց չընկնելն մէջ այս արարողութիւնն ալ առանց բացառութեան գործադրելի պիտի ըլլայ յունիս 25 ընդիւլ 27: Եւ ուրիշ պատրիարքական տեղապահաց համար, այս ընդհանուր կանոնին չայոց ազգս ալ ընդհանուրին հետ ի միասին հնազանդելու երբէք չըսկանակիր:

Աւստի այնչափ դարերէ ի վեր մեր անաղարտ վայելած մասնաւոր արտօնութեանց վրայ Չեր Բարձրութեան շնորհած այս նոր ազատութեան պատճառաւ կը համարձակմը խորին պաշտօնագիտութեամբ մեր բուն ընդհանրութիւնները մատուցանել առ Բարձրութեան, վասն առաւելութեան կենաց եւ յարատեւութեան վառաց մեր օգուտաւորաւ Ա հնազանդութիւն, եւ Չեր Բարձրութեան:

5 ընդիւլ 27
2 յունիս 1869

Խառն ժողովոյ առ Բ. Գլուսն մատուցած երկրորդ թարգմանութիւնը:

Դաւառաց մէջ զանազան ազգաց հոգեւոր գլուխներուն յառաջնութեան նկատմամբ հրատարակուած նոր կանոնադրութեան փոփոխութիւնը ինչդրեւոյ զմեզ պարտաւորող իրաւացի պատճառներն այսինքն իրաւ մեր ներկայացուցած թարգմանութեան մէջ բացատրուած են: Չեր Բարձրութեան արդարաւորութիւնն ու իմաստութիւնը կերպաւորէ մեզ, որ մեր այս տեսակ արդարացի խնդիրներն ընդունելութեան արժանի պիտի ըլլան: Բայց մինչեւ ցարդ մեր յուսացած արդարեւ գործնականացէս չլինալով տեսնուելի այս պատճառաւ դարձեալ կը համարձակմը մեր խնդիրը կրկնել:

Ինչպէս որ անկէ առաջ մեր ներկայացուցած թարգմանութեան Չեր Բարձրութեան ծանօթ եղած է, Յունաց Պատրիարքութիւնէն ետեւ չայոց Պատրիարքութիւնը Կաթին Սուրբութեան Սուրբաբանութիւնը աշխարհակալ բաղկաւր հաստատուած, եւ կայսերական կառավարութիւնն ալ սոյն

Պատրիարքարանին եւ անոր իրաւասութեան ներքեւ գտնուող հոգեւոր գլուխներուն արդարեւալ զանազան արտօնութիւններն ու առանձնաշնորհութիւնները հաստատուած է: Աւստի հաստատուած օրէն մինչեւ այս օր իրօք իւր վաւերական իրաւունքն եղած թէ չլինի փոխութիւն վերալինելու կանոնադրութեամբ աւրուել տրուութեան պատճառ մ'եղած է: Այն կողմանէ զանազան քաղաքներ գտնուող չայոց հոգեւոր գլուխներուն սիրտը վառացած եւ չղտնուած տեղերն ալ յիշեալ կանոնին չընդունուելուն պատճառաւ առաջնորդ չլինալով կարգուել հոգեւոր գործերը գլուխարութեան ենթարկուած են: Այս կողմանէ այն նոր կանոնադրութիւնը նենդուպառիւ հընարքներով արդարաւորութիւնն որաւոր եւ իրենց դիտաւորութիւնն ի գործ դնելու անօրինակ գործիք մ'եղած է կաթինիկաց հոգեւոր գլուխներուն ձեռքը, որք ի սկզբանէ անտի չայոց յաղթելով զանոնք իրենց կրօնքին դարձնելու յառաջնութեան կամ յետնութեան չընկնելն ինչդրեւոյ չայոց Պատրիարքին իբրեւ հոգի դիւրեց երեկ պահպանած եւ արտաքին յարձակմանց դէմ պաշտպանած հոգեւոր տարին ճիշտմը ձգելու կերպարանքն առած է, որոյ դէմ կենալ իր պաշտօնին ու պարտաւորութիւնն է: Եւ թէ այսպիսի կարեւոր խնդրոյ մը մէջ համարեւորութեամբ ալ պատասխանել հարկ ըլլայ, բայց եւ այնպէս Պատրիարքարանին իր պաշտօնէն ստիպեալ չլինալով իրաւութեամբ համարաւոր ըլլալ: չայոց կայսերական կառավարութեան հպատակած օրէն ի վեր ընդդէմ կայսերական հրամանաց կատարելագէս հնազանդ գտնուած են: Չեր Բարձրութեան արդարաւորութիւնն անշուշտ չհաճիր որ Յունաց հոգեւոր գլուխներուն համար քաղաքացիութիւնը դրուելով չայոց իրաւունքն ու արտօնութիւնները ոտնակոխ ըլլան: Աւստի ինչդրեւոյ ինչ աստիճանի կարեւորութիւնը նկատելով տարաձայնութեանց եւ գլուխարութեանց բարձրան եղանակին կարգադրութիւնը դարձեալ Չեր Բարձրութեան արդարաւորութեան կը խնդրենք:

5 ընդիւլ 27
2 յունիս 1869

25 յունիս 1861 ի Սերտապիս խմբագիր:

Քաղաքն ու տեղութեան պաշտօններուն շատ անգամ գտնուած են անպիտի անձինք, որոնցմէ թէ մահ մեռական եւ թէ քրիստոնեայ հասարակութիւնը բոլորովին դժգոհ եւ անոր պատճառէ ձգուած ժամանակ գրեթէ ամեն սիրտ ուրախացած է, ասոր պէս ալ երբ տեղու թեան հասարակութիւնը Թողութեան յառաջադիւնութեան նը պատուող պաշտօնէի մը իր պաշտօնէն ձգուելու պատահի ամեն օր իրարեց յաւկրդայ: Եւ այս վերջին տեսակէն էր երբեք տարիէ ի վեր քաղաքն ու տեղութեան Պատրիարքութիւնը Կեդրոնի Կեդրոնի պաշտօնէն ձգուելու եւ Երկրի Պատրիարքութեան տեղութեան անուանելու:

Ստուգելու կրեմ. . . խմբագիր իր ազգիւ քաղաքացիութեան արդարաւորութեամբ ու մեծ տաղանդով թէ մահ մեռական եւ թէ քրիստոնեայ հասարակութեան ընդհանուր սիրելի եղած եւ անոնց համարուած փառաւոր էր: ասոր համար ամեն մարդ մեծ ցուցնող կըր լսել անոր պաշտօնէն ձգուելու եւ ինչպէս Թողութեան սիրելի էր, նոյնպէս ալ Աստուծոյ Պատրիարքութեան արդարաւորութեան ինչդրեւոյ ինչ փառաւոր էր: Գլուսն, որ երբեք հնարք չ'ունէր իր պաշտօնին վրայ հաստատուելու չայոց ցաւ

ւօք սրտի կրեմ, որ այս շնորհքը չէր գաւ Բ. Գլուսնի եւ Երկրի համար անկէ կարեւորութիւնն առաջ քերտուելով անպիտի հասարակութեան հրաման կ'ու:

Աստուծոյ Կեդրոնի քաղաքն ու տեղութեան օրը ամեն արդէ քաղաքացիութեան անձինք իր վերջին տեսակէն անը գտնուած մէկ մեկու փոխարարձ սիրտը հրամանէն կ'ուտային եւ կ'արձեւ ամեն մարդ հասարակութեան վերջին պատճառներէն փոխ ցտայած ցար: Եւ արտաքին փոխող մը մեր խոսքին ձգնալով փոխ կրեւոր լինէր: Ար մարդիմը արարելն որ յաջողող տեղիէ քաղաքն ալ իր նախորդին պէս արդարաւորութեան արդարութեան տեղ անձ մը ըլլայ, որով Աստուծոյ իր կրօնական վրայ փոխարարութեան քաղաքն ու տեղութեան:

Սերտապիս քաղաքն ու տեղութեան օրը փոխ կը ցտաւին, յարաւոր քաղաքն Ս. Գլուսնի քաղաքն ինչդրեւոյ ինչ փոխարարձ սիրտը հրամանէն կ'ուտային եւ կ'արձեւ ամեն մարդ հասարակութեան վերջին պատճառներէն փոխ ցտայած ցար: Եւ արտաքին փոխող մը մեր խոսքին ձգնալով փոխ կրեւոր լինէր: Ար մարդիմը արարելն որ յաջողող տեղիէ քաղաքն ալ իր նախորդին պէս արդարաւորութեան արդարութեան տեղ անձ մը ըլլայ, որով Աստուծոյ իր կրօնական վրայ փոխարարութեան քաղաքն ու տեղութեան:

Երկրի քաղաքն ու տեղութեան օրը փոխ կը ցտաւին, յարաւոր քաղաքն Ս. Գլուսնի քաղաքն ինչդրեւոյ ինչ փոխարարձ սիրտը հրամանէն կ'ուտային եւ կ'արձեւ ամեն մարդ հասարակութեան վերջին պատճառներէն փոխ ցտայած ցար: Եւ արտաքին փոխող մը մեր խոսքին ձգնալով փոխ կրեւոր լինէր: Ար մարդիմը արարելն որ յաջողող տեղիէ քաղաքն ալ իր նախորդին պէս արդարաւորութեան արդարութեան տեղ անձ մը ըլլայ, որով Աստուծոյ իր կրօնական վրայ փոխարարութեան քաղաքն ու տեղութեան:

Սերտապիս քաղաքն ու տեղութեան օրը փոխ կը ցտաւին, յարաւոր քաղաքն Ս. Գլուսնի քաղաքն ինչդրեւոյ ինչ փոխարարձ սիրտը հրամանէն կ'ուտային եւ կ'արձեւ ամեն մարդ հասարակութեան վերջին պատճառներէն փոխ ցտայած ցար: Եւ արտաքին փոխող մը մեր խոսքին ձգնալով փոխ կրեւոր լինէր: Ար մարդիմը արարելն որ յաջողող տեղիէ քաղաքն ալ իր նախորդին պէս արդարաւորութեան արդարութեան տեղ անձ մը ըլլայ, որով Աստուծոյ իր կրօնական վրայ փոխարարութեան քաղաքն ու տեղութեան:

Սերտապիս քաղաքն ու տեղութեան օրը փոխ կը ցտաւին, յարաւոր քաղաքն Ս. Գլուսնի քաղաքն ինչդրեւոյ ինչ փոխարարձ սիրտը հրամանէն կ'ուտային եւ կ'արձեւ ամեն մարդ հասարակութեան վերջին պատճառներէն փոխ ցտայած ցար: Եւ արտաքին փոխող մը մեր խոսքին ձգնալով փոխ կրեւոր լինէր: Ար մարդիմը արարելն որ յաջողող տեղիէ քաղաքն ալ իր նախորդին պէս արդարաւորութեան արդարութեան տեղ անձ մը ըլլայ, որով Աստուծոյ իր կրօնական վրայ փոխարարութեան քաղաքն ու տեղութեան:

Սերտապիս քաղաքն ու տեղութեան օրը փոխ կը ցտաւին, յարաւոր քաղաքն Ս. Գլուսնի քաղաքն ինչդրեւոյ ինչ փոխարարձ սիրտը հրամանէն կ'ուտային եւ կ'արձեւ ամեն մարդ հասարակութեան վերջին պատճառներէն փոխ ցտայած ցար: Եւ արտաքին փոխող մը մեր խոսքին ձգնալով փոխ կրեւոր լինէր: Ար մարդիմը արարելն որ յաջողող տեղիէ քաղաքն ալ իր նախորդին պէս արդարաւորութեան արդարութեան տեղ անձ մը ըլլայ, որով Աստուծոյ իր կրօնական վրայ փոխարարութեան քաղաքն ու տեղութեան:

Սերտապիս քաղաքն ու տեղութեան օրը փոխ կը ցտաւին, յարաւոր քաղաքն Ս. Գլուսնի քաղաքն ինչդրեւոյ ինչ փոխարարձ սիրտը հրամանէն կ'ուտային եւ կ'արձեւ ամեն մարդ հասարակութեան վերջին պատճառներէն փոխ ցտայած ցար: Եւ արտաքին փոխող մը մեր խոսքին ձգնալով փոխ կրեւոր լինէր: Ար մարդիմը արարելն որ յաջողող տեղիէ քաղաքն ալ իր նախորդին պէս արդարաւորութեան արդարութեան տեղ անձ մը ըլլայ, որով Աստուծոյ իր կրօնական վրայ փոխարարութեան քաղաքն ու տեղութեան:

Սերտապիս քաղաքն ու տեղութեան օրը փոխ կը ցտաւին, յարաւոր քաղաքն Ս. Գլուսնի քաղաքն ինչդրեւոյ ինչ փոխարարձ սիրտը հրամանէն կ'ուտային եւ կ'արձեւ ամեն մարդ հասարակութեան վերջին պատճառներէն փոխ ցտայած ցար: Եւ արտաքին փոխող մը մեր խոսքին ձգնալով փոխ կրեւոր լինէր: Ար մարդիմը արարելն որ յաջողող տեղիէ քաղաքն ալ իր նախորդին պէս արդարաւորութեան արդարութեան տեղ անձ մը ըլլայ, որով Աստուծոյ իր կրօնական վրայ փոխարարութեան քաղաքն ու տեղութեան:

Սերտապիս քաղաքն ու տեղութեան օրը փոխ կը ցտաւին, յարաւոր քաղաքն Ս. Գլուսնի քաղաքն ինչդրեւոյ ինչ փոխարարձ սիրտը հրամանէն կ'ուտային եւ կ'արձեւ ամեն մարդ հասարակութեան վերջին պատճառներէն փոխ ցտայած ցար: Եւ արտաքին փոխող մը մեր խոսքին ձգնալով փոխ կրեւոր լինէր: Ար մարդիմը արարելն որ յաջողող տեղիէ քաղաքն ալ իր նախորդին պէս արդարաւորութեան արդարութեան տեղ անձ մը ըլլայ, որով Աստուծոյ իր կրօնական վրայ փոխարարութեան քաղաքն ու տեղութեան:

Սերտապիս քաղաքն ու տեղութեան օրը փոխ կը ցտաւին, յարաւոր քաղաքն Ս. Գլուսնի քաղաքն ինչդրեւոյ ինչ փոխարարձ սիրտը հրամանէն կ'ուտային եւ կ'արձեւ ամեն մարդ հասարակութեան վերջին պատճառներէն փոխ ցտայած ցար: Եւ արտաքին փոխող մը մեր խոսքին ձգնալով փոխ կրեւոր լինէր: Ար մարդիմը արարելն որ յաջողող տեղիէ քաղաքն ալ իր նախորդին պէս արդարաւորութեան արդարութեան տեղ անձ մը ըլլայ, որով Աստուծոյ իր կրօնական վրայ փոխարարութեան քաղաքն ու տեղութեան:

Չայոց ազգայնոց կը ծանուցանէք որ ձեր արդէն թարգմանած եւ շոյն խի Մատիս օրաթերթով հետգհետէ հրատարակած Թաթաւաւան շրջայի վիպասանութիւնը աւարտելու մաս ըլլալով, ուրիշ որ եւ ինչ գրական աշխատութիւնն, որ ընթերցանելու համար կ'ուտային չաճաւա եւ օգտակար կերպիւն ինչդրեւոյ, որ զուգ ալ սիրտը հրատարակութեան ձեռնարկէք:

Այս այս խնդրոյ վրայ օր թէ եւ եւ թէ քանի մը հնաւորքը արդային խոյնհեցանք որ արդէն քանի մ'երկրակալութեան վրայ փոխարարութեան արդարութեան տեղ անձ մը ըլլայ, որով Աստուծոյ իր կրօնական վրայ փոխարարութեան քաղաքն ու տեղութեան:

Սերտապիս քաղաքն ու տեղութեան օրը փոխ կը ցտաւին, յարաւոր քաղաքն Ս. Գլուսնի քաղաքն ինչդրեւոյ ինչ փոխարարձ սիրտը հրամանէն կ'ուտային եւ կ'արձեւ ամեն մարդ հասարակութեան վերջին պատճառներէն փոխ ցտայած ցար: Եւ արտաքին փոխող մը մեր խոսքին ձգնալով փոխ կրեւոր լինէր: Ար մարդիմը արարելն որ յաջողող տեղիէ քաղաքն ալ իր նախորդին պէս արդարաւորութեան արդարութեան տեղ անձ մը ըլլայ, որով Աստուծոյ իր կրօնական վրայ փոխարարութեան քաղաքն ու տեղութեան:

Սերտապիս քաղաքն ու տեղութեան օրը փոխ կը ցտաւին, յարաւոր քաղաքն Ս. Գլուսնի քաղաքն ինչդրեւոյ ինչ փոխարարձ սիրտը հրամանէն կ'ուտային եւ կ'արձեւ ամեն մարդ հասարակութեան վերջին պատճառներէն փոխ ցտայած ցար: Եւ արտաքին փոխող մը մեր խոսքին ձգնալով փոխ կրեւոր լինէր: Ար մարդիմը արարելն որ յաջողող տեղիէ քաղաքն ալ իր նախորդին պէս արդարաւորութեան արդարութեան տեղ անձ մը ըլլայ, որով Աստուծոյ իր կրօնական վրայ փոխարարութեան քաղաքն ու տեղութեան:

Սերտապիս քաղաքն ու տեղութեան օրը փոխ կը ցտաւին, յարաւոր քաղաքն Ս. Գլուսնի քաղաքն ինչդրեւոյ ինչ փոխարարձ սիրտը հրամանէն կ'ուտային եւ կ'արձեւ ամեն մարդ հասարակութեան վերջին պատճառներէն փոխ ցտայած ցար: Եւ արտաքին փոխող մը մեր խոսքին ձգնալով փոխ կրեւոր լինէր: Ար մարդիմը արարելն որ յաջողող տեղիէ քաղաքն ալ իր նախորդին պէս արդարաւորութեան արդարութեան տեղ անձ մը ըլլայ, որով Աստուծոյ իր կրօնական վրայ փոխարարութեան քաղաքն ու տեղութեան:

Սերտապիս քաղաքն ու տեղութեան օրը փոխ կը ցտաւին, յարաւոր քաղաքն Ս. Գլուսնի քաղաքն ինչդրեւոյ ինչ փոխարարձ սիրտը հրամանէն կ'ուտային եւ կ'արձեւ ամեն մարդ հասարակութեան վերջին պատճառներէն փոխ ցտայած ցար: Եւ արտաքին փոխող մը մեր խոսքին ձգնալով փոխ կրեւոր լինէր: Ար մարդիմը արարելն որ յաջողող տեղիէ քաղաքն ալ իր նախորդին պէս արդարաւորութեան արդարութեան տեղ անձ մը ըլլայ, որով Աստուծոյ իր կրօնական վրայ փոխարարութեան քաղաքն ու տեղութեան:

Սերտապիս քաղաքն ու տեղութեան օրը փոխ կը ցտաւին, յարաւոր քաղաքն Ս. Գլուսնի քաղաքն ինչդրեւոյ ինչ փոխարարձ սիրտը հրամանէն կ'ուտային եւ կ'արձեւ ամեն մարդ հասարակութեան վերջին պատճառներէն փոխ ցտայած ցար: Եւ արտաքին փոխող մը մեր խոսքին ձգնալով փոխ կրեւոր լինէր: Ար մարդիմը արարելն որ յաջողող տեղիէ քաղաքն ալ իր նախորդին պէս արդարաւորութեան արդարութեան տեղ անձ մը ըլլայ, որով Աստուծոյ իր կրօնական վրայ փոխարարութեան քաղաքն ու տեղութեան:

Սերտապիս քաղաքն ու տեղութեան օրը փոխ կը ցտաւին, յարաւոր քաղաքն Ս. Գլուսնի քաղաքն ինչդրեւոյ ինչ փոխարարձ սիրտը հրամանէն կ'ուտային եւ կ'արձեւ ամեն մարդ հասարակութեան վերջին պատճառներէն փոխ ցտայած ցար: Եւ արտաքին փոխող մը մեր խոսքին ձգնալով փոխ կրեւոր լինէր: Ար մարդիմը արարելն որ յաջողող տեղիէ քաղաքն ալ իր նախորդին պէս արդարաւորութեան արդարութեան տեղ անձ մը ըլլայ, որով Աստուծոյ իր կրօնական վրայ փոխարարութեան քաղաքն ու տեղութեան:

Սերտապիս քաղաքն ու տեղութեան օրը փոխ կը ցտաւին, յարաւոր քաղաքն Ս. Գլուսնի քաղաքն ինչդրեւոյ ինչ փոխարարձ սիրտը հրամանէն կ'ուտային եւ կ'արձեւ ամեն մարդ հասարակութեան վերջին պատճառներէն փոխ ցտայած ցար: Եւ արտաքին փոխող մը մեր խոսքին ձգնալով փոխ կրեւոր լինէր: Ար մարդիմը արարելն որ յաջողող տեղիէ քաղաքն ալ իր նախորդին պէս արդարաւորութեան արդարութեան տեղ անձ մը ըլլայ, որով Աստուծոյ իր կրօնական վրայ փոխարարութեան քաղաքն ու տեղութեան:

Սերտապիս քաղաքն ու տեղութեան օրը փոխ կը ցտաւին, յարաւոր քաղաքն Ս. Գլուսնի քաղաքն ինչդրեւոյ ինչ փոխարարձ սիրտը հրամանէն կ'ուտային եւ կ'արձեւ ամեն մարդ հասարակութեան վերջին պատճառներէն փոխ ցտայած ցար: Եւ արտաքին փոխող մը մեր խոսքին ձգնալով փոխ կրեւոր լինէր: Ար մարդիմը արարելն որ յաջողող տեղիէ քաղաքն ալ իր նախորդին պէս արդարաւորութեան արդարութեան տեղ անձ մը ըլլայ, որով Աստուծոյ իր կրօնական վրայ փոխարարութեան քաղաքն ու տեղութեան:

Սերտապիս քաղաքն ու տեղութեան օրը փոխ կը ցտաւին, յարաւոր քաղաքն Ս. Գլուսնի քաղաքն ինչդրեւոյ ինչ փոխարարձ սիրտը հրամանէն կ'ուտային եւ կ'արձեւ ամեն մարդ հասարակութեան վերջին պատճառներէն փոխ ցտայած ցար: Եւ արտաքին փոխող մը մեր խոսքին ձգնալով փոխ կրեւոր լինէր: Ար մարդիմը արարելն որ յաջողող տեղիէ քաղաքն ալ իր նախորդին պէս արդարաւորութեան արդարութեան տեղ անձ մը ըլլայ, որով Աստուծոյ իր կրօնական վրայ փոխարարութեան քաղաքն ու տեղութեան:

